

3 KAŽDÁ ZMĚNA JE K HORŠÍMU

Sešli se všichni zhruba před třiceti lety na Columbijské univerzitě v New Yorku. Ralph přišel později s diplomem z Princetonské univerzity. Pomoroy odešel dřív bez doktorátu, hned jak dokončil svá studia a složil ústní zkoušky. Pomoroy realisticky zvážil své nadání a tužby, moudře pustil z hlavy všechny myšlenky na psaní disertační práce o nějakém nijak zvlášť lákavém předmětu a odešel si najít co nejlepší místo. Začal jako pomocný redaktor u malé firmy, vydávající učebnice. Nyní byl šéfredaktorem velkého nakladatelství, kde mu bylo se vši pravděpodobností souzeno prosperovat a zůstat.

Pomoroy byl tím redaktorem, ke kterému spěchal Lieberman, kdykoli měl další umaštěný salát ve spěchu napsaných stránek, o kterém si byl jistý, že z něho bude důležitá kniha, a Pomoroy byl tím redaktorem, který ho vždy první zapudil. Lieberman začal jeden román, tři autobiografie a několik pronikavých studií současných problémů, které podle něho měly být nepostradatelné pro lidi, kteří tyto problémy mají řešit. Gold šel za Pomoroyem jen tehdy, když jeho vyhlídky byly lepší u Pomoroye než jinde. Pomoroy nebyl hlupák.

Harris Rosenblatt, další židovský známý z toho období, byl plahotivý túlpas bez představitosti, který přišel na univerzitu ze soukromé školy na Manhattanu, jež vyžadovala, aby studenti nosili saka, měli ostříhané a ulízané vlasy a umyté krky a uši. V potu tváře Harris Rosenblatt prošel Columbijskou univerzitou s vyznamenáním a pak ani ne za rok utekl z postgraduálního studia před narůstající hrozbou nevyhnutelného vyhazovu. Krátce poté se oženil a začal pracovat

v nějakém tajemném oddělení velké investiční firmy, řízené rodinou jeho manželky – on sám nedokázal popsat, co se v tom oddělení dělá. Tam, v práci, které nerozuměl a jejíž význam nebyl s to pochopit, vynikl a nyní byl váženým poradcem prezidentů v celonárodních finančních záležitostech a nestranně jim dával vždy stejné strohé doporučení: „Vyrovnejte rozpočet.“ A díky těmto pár slovům se k Harris Rosenblattovi chovali v elitních obchodních a společenských kruzích s úctou, která byla téměř zbožná.

Harris Rosenblatt si našel, řečeno Pomoroyovými ostrými slovy, ideální prostředí, v termínech darwinismu jediné, v kterém byl schopen přežít: půldruhého kila lidské mozkové hmoty pevně zakotvené v oblasti finančnické specializace, která je příliš úzká, než aby se dala definovat, v koutku, který je příliš zastrčený, než aby do něho mohly proniknout rušivé paprsky světla. Gold měl podezření, že právě Harris Rosenblatt zařídil, aby Lieberman obdržel pozvání do Bílého domu v době vietnamské války. S výjimkou prezidenta neexistovalo mnoho lidí, kteří by pustili Liebermana do svého domu na večeři. Lieberman nebyl z těch, kdo si takovou příležitost nechají ujít.

„Poslouchejte,“ chvástal se jednou před Pomoroyem a Goldem se svým hrubým a pronikavým smíchem. „Pozvali mě jednou do Bílého domu na večeři, jen za to, že jsem podporoval jednu válku. Podporoval bych válku každý den v týdnu, kdybych věděl, že se budu zase moct najíst v Bílém domě.“ A pak upadl do zmatku, když se od něho Pomoroy i Gold odtáhli s výrazem neskrývaného odporu. Gold znal Liebermana od dětství a nikdy ho neměl rád. Bylo pro něj zdrojem neslábnoucího potěšení, když teď mohl říkat: „Víš, Maxwelle, po pravdě řečeno, nikdy jsem tě neměl rád.“

Na střední škole vyžadoval Lieberman ode všech, aby mu říkali Maxwell. Teď, když to jméno pro něj začalo být nesnesitelné, je Gold s oblibou používal, zvláště ve společnosti jiných lidí, kteří Liebermana znali jen podle iniciál, M. G. Lieberman, a kterým se jméno Maxwell stalo zdrojem veselí. Teprve na univerzitě přijal Lieberman manýru používat pouze iniciál svých křestních jmen na všem, co psal, dokonce i na domácích úkolech. V rozhovoru a v rozhlasových pořadech, na které ho občas zvali, žádal, aby byl oslovován prostředním jménem, Gordon, anebo přezdívkou Klouzek, kterou se sám ověnil, když mu bylo přes pětadvacet.

„Klouzek,“ opakoval kysele Pomoroy, jako by objevil kousek citronu v zubech. „Proč ne Kudrnáč?“

„Nemám doopravdy kudrnaté vlasy.“

„A nejmenuješ se Klouzek,“ odpověděl Pomoroy.

„Je to má přezdívka.“

„Ne, není. Lidé si nedávají přezdívky, Liebermane. Lidé je inspirují v druhých. Ať jsi teď kdokoli – prosím, nepřerušuj mě, ty plešatý tupohlavý šašku, viděl jsem často tvé jméno na seznamu hostů děkovných večerí, kde byli mezi hlavními řečníky fašisté a antisemité – tak nejsi Klouzek a nikdy nebudeš.“

„Říkávali mi tak přátelé,“ našpulil se Lieberman.

„Ne, neříkali.“ Gold nevzhlédl od krocaního chlebičku, který pojídal. „Nikdy jsi neměl přezdívku. Já ano, ale ty ne. Říkali mi nějakou dobu Brejlovec. Tobě říkali Tlustoch, ale to byl popis, ne přezdívka. A neměl jsi žádné přátele. Já taky ne. Ale měl jsem jich víc než ty.“

„Já byl tvůj přítel.“

„Já jsem tě nechtěl. Jen jsem tě využíval, když si se mnou nikdo jiný nechtěl hrát.“

Lieberman a Gold bydleli na Coney Islandu přes ulici od sebe v činžácích poblíž Surf Avenue a Gold neměl Liebermana nikdy o nic raději než ostatní Golda.

Gold strávil velkou část svého dětství na pokraji vyhnanství. Když se volily strany pro jakoukoli hru, nevěděl Gold až do chvíle, kdy kapitáni došli k paběrkování, zda ho vůbec vyberou; když ho vybrali, byl tak vděčný, že skoro plakal. V sobotu odpoledne, když všichni chodili ve skupinách do kina, si nebyl nikdy jistý, jestli ho nějaká skupina pozve. V každém okamžiku svých prvních patnácti let by neváhal ani vteřinu, kdyby měl příležitost vyměnit svou předčasně zralou inteligenci za přátelství s takovými místními budižkničemy a společenskými vůdci, jako byli Flekoun Weinrock či Levárna Siegel. Levárnův starší bratr Trasořitka, který v létě podloudně prodával na pláži zmrzlinu a v zimě po ulicích bižuterii, byl teď vlastníkem milionů dolarů v akciích počítačových firem a pojišťovacích společností a kontroloval zřejmě ještě víc milionů v realitních syndikátech a finančních společnostech.

Tak si ho představte.

Hlavně díky Rosině či Estheřině pozorné oddanosti byla Goldova

krátkozrakost objevena záhy a Gold byl asi první svého věku v okolí, kdo nosil brýle. Dokonce i Sid a Muriel mu říkali Břejlovec. Možná měl Gold na základní škole nejlepší známky proto, že byl jediný, kdo viděl.

Lieberman byl od samého počátku ctižádostivější. Než mu bylo osm, oddával se už bohapustému chvástání.

„Až budu velkej,“ oznámil Goldovi ve třetí nebo ve čtvrté třídě, „tak budu tlustej. Budu ten nejtlustší chlap na celým světě.“

Stát se tlustým byl jeden z prvních Liebermanových cílů. V každé třídě se zmocňoval všech volných funkcí, od utírání tabule a vynášení odpadkových košů až k třídnímu poslíčkovi a konečně, což byl vrchol této fáze jeho kariéry, k náčelníkovi pořádkové hlídky. Lieberman, který si vykračoval ještě nadutěji, když nosil svůj kovový odznak, lámal rekordy v hlášení studentů přecházejících na červenou, do té doby, než Levárna Siegel pohrozil, že mu rozbije hlavu, když s tím nepřestane. Flekoun Weinrock řekl, že udělá totéž. Lieberman plakal. To odpoledne se vzdal funkce náčelníka pořádkové hlídky.

Lieberman bez přestání jedl a mluvil. V devíti letech se už neváhal přít o socialismus, fašismus a odborářské hnutí se starými evropskými Židy na Coney Islandu. Jeho charakteristický argument byl, že nevědí, o čem mluví.

Zřejmě nebyla tak docela pravda, že kdyby měl Lieberman tu možnost, jak poznamenal Pomoroy, byl by se rozhodl narodit předčasně, jen aby získal náskok. Ale zřejmě to nebyla tak docela nepravda.

Lieberman se stále ještě nenaučil nechávat jídlo, svoje či jiných, na pokoji, přestože už nechtěl být tlustý. Nikdy neměl ve škole žádnou volenou funkci, neboť nemohl najít nikoho, kdo by ho navrhl, podporoval, či kdo by pro něj hlasoval.

„Je mi to jedno,“ prohlásil Lieberman ke Goldovi v páté nebo šesté třídě a přitom zadržoval slzy. „Až vyrostu, tak budu tlustý ministr. Budu prvním židovským ministrem zahraničí. Určitě se seznámím i s prezidentem.“

Pak se přestěhoval z Coney Islandu do sousední, elegantnější čtvrti Brighton Beach. Když Gold vstupoval na střední školu Abrahama Lincolna, byl už tam Lieberman ve druhém roce, protože se mu jakýmsi způsobem podařilo jeden rok přeskočit, a získával si jméno jako vynikající student a jako *poc*. Byl v redakci literárního časopisu

a školních novin. Ve třetím roce Lieberman převzal naprostou kontrolu nad oběma. Byl aktivní v politických záležitostech a stal se kapitánem debatního mužstva, které vždy prohrávalo.

Gold se mu vyhýbal. Kvůli Liebermanovi se vyhnul i školnímu literárnímu časopisu a poslal deset svých krátkých básní do časopisu *The Saturday Review of Literature*. Šest se vrátilo s odmítavými kartičkami a čtyři byly přijaty po deseti dolarech za kus. Lieberman zmodral závistí. Přísahal, že nikdy neodpustí Goldovi, že jednal na vlastní pěst, místo aby s ním sdílel svou iniciativu. Aby dal Goldovi za vyučenu, poslal dvacet pět svých vlastních básní do *The Saturday Review of Literature*. Přišlo mu jich zpátky třicet devět.

„Co mi na tom záleží?“ ušklíbal se Lieberman. „Až budu velký, tak budu bohatý. Budu slavnější než všichni ostatní. Ožením se s bohatou a slavnou dědičkou. Nikdy nezačnu plešatět. Budu nosit spoustu prstenů. Dám se na politiku a vyhraju. Budu starosta, senátor a guvernér státu New York. Budu milionář. Až budu velký,“ sliboval, „tak vošoustám holku.“

Místo toho šel na univerzitu.

Byl pořád tlustý. Vlasy už mu řídly. Stále jedl všechno oběma rukama. Cpal se z talířů jiných lidí.

Byl tam Pomoroy z univerzitně vzdělané rodiny z Massachusetts a Harris Rosenblatt z té své soukromé školy na Manhattanu a z přísné, pyšné německožidovské rodiny na Riverside Drive. Na postgraduální škole se k nim cestou z Princetonské univerzity připojil Ralph Newsome z bohaté rodiny v Michiganu.

Bylo nevyhnutelné, že Lieberman zničí každou přednášku. Přerušoval opačnými názory a přemrštěnými námitkami a vykřikoval odpovědi na každou položenou otázku. Studenti i profesori se raději naučili zdálky se mu vyhnout, než aby mu odporovali. Zkušení profesori bledli, když se zapisoval na jejich přednášky, a zralí studenti, včetně otrlých příslušníků námořní pěchoty od Iwo Jimy a veteránů bitvy v ardenském lese, chladnokrevně měnili své rozvrhy, když první den semestru zjistili, že jsou s ním na jedné přednášce. Mnozí přešli na jiný studijní obor. Pro mnohé z nejvýznačnějších vědců a profesorů na škole byl Lieberman přesně tím potřebným faktorem, který je přivedl k rozhodnutí ve věcech, v kterých dlouho váhali – k rozvodu, k vraždě, k duševnímu zhroucení, k předčasnému odchodu do

důchodu, ke změně povolání anebo k přijetí profesorských míst na jiných univerzitách. A když konečně Lieberman spolu s Goldem a Ralphem Newsomem splnil všechny požadavky pro doktorát, přehlédli se znechucením celý univerzitní areál ze schodů univerzitní knihovny a postěžoval si: „Víte, tohle už není moc prvotřídní univerzita, že jo? Měli jsme jít na Yale.“

Rozhodl se zapomenout, že ani jednoho na Yale nevzali. Ani jednoho, s výjimkou Ralpha, kterého vzali na všechny univerzity. Ralph si vybral Columbiu, protože chtěl nějaký čas bydlet v New Yorku a protože uhadl, že tam najde někoho, jako byl Gold, kdo mu ulehčí práci.

„Pravda je,“ poznamenal Pomoroy svým obvyklým melancholickým způsobem, když spolu všichni tři naposled obědvali, „že ani jeden z nás to nedotáhl moc daleko.“

A Lieberman, přísahaje, že mu tato slova nikdy neodpustí, začal další autobiografii.

Smůla spočívala v tom, přemýšlel Gold na kryté běžecké dráze v Y, poté co skončil první z devíti sérií osmi kol, aniž padl mrtev, že chtěli dosáhnout nějakého ohromného úspěchu téměř od chvíle, kdy se narodili. Opravdové cíle, mumlal si, jak neúnavně dusal po krátké oválné dráze, zatímco bolest ustupovala z jeho hrudi a usadila se a bušila v jeho kymácejících se ledvinách, nemáme žádné. Ale pořád je lepší mít před sebou hovno než nic. Gold se držel pověřivé víry, že když přežije prvních osm kol, aniž dojde k nějakému fatálnímu výronu krve, dokáže vydržet do konce a anděl smrti skončí zase až jako druhý. Dráha byla skoro prázdná, což ho těšilo. Právě na dráze, kde několikrát týdně běhal své mučivé tři míle, napadaly Golda mnohé z jeho nejlepších myšlenek a zde si také dočasně odreagoval vřící zlobu a vražednou sebelítost, které se téměř denně nahromadily jako jed v jeho duši. Závist se díky fyzickému vypětí do té doby, než se osprchoval, oblékl a odkulhal pryč, změnila v rozjaření. Žádné zklamání není tak ochromující, přemítal, když vbíhal do posledního kola své první míle a ucítil křeč lýtkových svalů, jako když to někdo, kdo není o nic lepší, dotáhne dál. Ještě čtyřicet osm kol. Dnes k žádnému srdečnímu kolapsu nedojde. Brzy ho přestanou bolet lýtkové svaly, stejně jako už přestaly bolet ledviny, a začnou s každým krokem

úpět šlachy kotníků. Potom se mohl těšit na píchání v levé slabíně a pak na vertikální sloupec bolesti na pravém boku, který zakoření ve slepém střevě a zvedne se přes játra, hrudník a lopatku ke klíční kosti a do krku. Každá bolest se v pořadí objevovala jen jednou. Další myšlenka, která se mu při běhání často vracela, byla, že je to zatraceně nudný způsob, jak trávit čas. Gold od té doby, co před několika lety začal s namáhavým cvičením, zjistil, že se nyní dokáže milovat s daleko větší vitalitou, výdrží a sebeovládáním než dřív, a také s daleko menším potěšením. Zjišťoval též, že na to má méně času a je často příliš fyzicky zmučený a zchvácený, než aby po tom toužil. Daleko víc toužil si schrupnout. Gold už také netrpěl ranní bolestí v kříži. Teď ji měl celý den.

Gold, Lieberman a Pomoroy měli pro své nadějné vyhlídky pádné důvody. Ale opravdové hvězdy vyrazily z jiných míst, a než si to všichni tři uvědomili, zůstali pozadu. Měli, co chtěli, a byli nespokojení. Lieberman chtěl vydávat malý intelektuální časopis, a také ho vydával. Gold doufal, že dostane nějaké slušné místo vysokoškolského profesora v New Yorku a získá si uznání jako spisovatel, a podařilo se mu to. Pomoroy chtěl vydávat knihy, a také je vydával. Všichni tři byli úspěšní, a měli pocit, že neuspěli.

Gold už nepředstíral, že chápe povahu úspěchu. Místo toho předstíral, že ji nechápe. Věděl, jaké složky jsou k úspěchu zapotřebí:

Žádné.

Anebo jedna:

Víc štěstí než rozumu.

Harris Rosenblatt, se svou bezduchou schopností se soustředit a s mizivými vlohami k myšlení, měl teď jméno, s kterým se muselo počítat; byl členem protestantských klubů, které nepřijímaly za členy Židy, a správcem židovských klubů, které přijímaly jen Němce. „Vyrovnajte rozpočet“ bylo zřejmě nejdelší a snad jediné doporučení, které dokázal dát dohromady. A Třasořítka z Neptunovy třídy, flákač, který nedokončil střední školu, frajírek, který v létě prodával zmrzlinu, měl miliony a utkal se s Nelsonem Rockefellerem na slavnostní večeri pro bařtipány, když Rockefeller vedl kampaň za své zvolení guvernérem státu New York.

„Hej, kámo,“ řekl Nelson Rockefeller Třasořítkovi z Neptunovy třídy. „Budu ti vděčný za podporu.“

„Co z toho budu mít?“ zeptal se Třasořitka. Nechal ruce v kapsách kalhot. Třasořitka z Neptunovy třídy nikdy v životě neopatrně nenabídl nikomu pozdrav a nikdy nepotřásl rukou někomu, kdo od něho mohl něco chtít.

Rockefeller se zmateně stáhl zpět.

„Dobrou vládu,“ vmísil se rychle jeden pobočník s prokvetlou tváří.

„Kdo ji potřebuje?“ řekl Třasořitka s roztomilým úsměvem. „Daří se mi docela slušně i s touhle.“

Sid, který tu epizodu později často vyprávěl, byl další anomálií v potřeštěném katalogu úspěchů. Sidovi, který byl v mládí doma tichý a složitý, který neměl velkou ctižádost a který dosahoval jen průměrných výsledků ve škole, se jakýmsi způsobem podařilo získat a vylepšit určité patenty na zařízení velkoprádelen, když se v roce 1945 vrátil z armády. Následovaly nápady na jiné stroje a pak společnost na zpracování látek. Teď měl spoustu peněz a utrácel je daleko štedřeji, než se líbilo Harriet.

Kdysi pracoval víc, půl dne po škole a celý den v létě jako dělník v brightonské prádelně, v dobách, kdy červené povozy ještě stále tahali koně. Sid se koní bál. Když odmaturoval, zůstal v prádelně jako zástupce mistra, neboť dával přednost čemukoli před prací v krejčovství, které v těch nejistých letech po roce 1929 patřilo tu a tam jejich otci. Někde v této historii bylo zamícháno i léto, kdy utekl z domova. Když to šlo, pracoval v neděli, a dokonce i v sobotu večer jako šatnář při hostinách v jednom banketovém sále. Nelíbila se mu práce o víkendu ani smoking z půjčovny, který musel nosit, ale byla to léta Velké krize. Otcův příjem byl nejistý, jeho zaměstnání sporadická. Rose a Esther se snažily dostat práci ve Woolworthově obchodním domě, jakmile byly dost staré, a v létě také u párkařských stánků na pláži. Otec nutil všechny doručovat hotové obleky a šaty a vybírat peníze v hotovosti. Na dluh se nikomu nedávalo.

Julius Gold střídavě prodával a zas kupoval tutéž krejčovskou dílnu v přízemí činžáku, v kterém bydleli. V obývacím pokoji stál rozhlasový přijímač značky Atwater-Kent a měli jeden z prvních telefonů v celém bloku – v obchodě. Byli také jediná rodina se sedmi dětmi. Julius Gold s neomylnou intuící vždycky prodával insolventům a invalidům, a kdykoli jeho nejnovější dobrodružství v zářivém světě obchodu a výroby skončilo fiaskem, měl dílnu k dispozici jen za nájem. Goldova

matka byla dobrá návrhářka a švadlena a pracovala dole v obchodě, pokud právě nesháněla jídlo či se nestarala o domácnost. Krejčovská dílna byla rušnou odbočkou hořejšího bytu; Rose, Esther, Ida a Muriel tam během polední přestávky ve škole vždy pojídaly chlebičky a zapíjely je mlékem či lahvemi limonády z cukrářství přes ulici. Gold si vzpomínal na celá rána a odpoledne, která prolonošil na podlaže z koupelnových dlaždiček; sestra Joannie byla v dětském kočárku hned za výkladem, kde zůstávala tak dlouho, dokud tam dopadalo sluneční světlo, matka seděla u Singerova šicího stroje či šila v ruce s náprstkem, zatímco otec si broukal, prozpěvoval uřvané taneční melodie a zmateně poskakoval anebo vykřikoval strašlivé kletby na žehliče. Gold si matně vzpomínal na katastrofální období dlouho před druhou světovou válkou, kdy v sobě otec náhle objevil zpěváka s výjimečným nadáním a snažil se zúčastnit zpěváckých soutěží a rozhlasových amatérských pořadů. Starších členů rodiny se zřejmě zmocnila panika a upadli v šok. Strnuli a zhrozili se opět, tentokrát už včetně Golda, při další rodinné ostudě po válce, když objevili, že Joannie s jednou přítelkyní pracuje ve stánku v zábavním parku poblíž železniční zastávky, kde leží v posteli v průhledné fialové noční košili a nedělá nic, zatímco návštěvníci házejí baseballové míčky do terče, který ji při zásahu odkryje. V domě bylo celé týdny smrtelné ticho. Bylo jí teprv osmnáct. A pak s přítelkyní utekla a zúčastňovala se soutěží krásy, pracovala pro vedoucí zábavních programů v lázeňských hotelích, pak odjela na Floridu, do Kalifornie, a dokonce na Kubu a snažila se uplatnit jako herečka, tanečnice nebo modelka. Tou dobou už byla matka mrtvá. V roce 1942, když začala válka, už několik let postonávala a krejčovská dílna byla zavřená. Otec s několika partnery pracovali jako subdodavatelé na válečných zakázkách v malé dílně na Průplavní ulici, kde vrtali díry do podložních destiček pro součástky dělových věžiček letadel Bendix, která Sid jako voják v letectvu armády Spojených států pomáhal udržovat v severní Africe. Otec se chtěl rychle vzmáhat a stavět celé věžičky – „Nač potřebujeme ty ostatní?“ – a zuřivě se hádal se svými partnery. Rose si vzala Maxe a ona i Esther měly skutečná místa, Rose ono místo, kde pracovala dodnes. Ida byla na vysoké škole a Muriel a Gold na střední. Goldův otec, jak Gold později kysele usoudil, byl asi jediným člověkem v zemi, který pracoval na válečných zakázkách a prodělával.

Sid to jako zbrojř dotáhl na seržanta, nakládal bomby a páskoval munici do letadel a prováděl údržbu zbraní. Fascinovalo ho první setkání s vačkami, pružinami, záchytkami, magnetujícími cívkami a hydraulikou. Technologie kulometu ráže 14 milimetrů ho inspirovala. Z kulometu vznikly jeho mírumilovné prádelní stroje.

„Ty mozky!“ přemítal teď Sid nahlas na vnitřním dvoře svého domu v Great Neck. „Vynalézat stroje. Kus kovu dělá jednu věc, která přiměje jiný kus kovu udělat něco jiného. Přisámbůh, kdyby nebylo těch kulometů, tak jsem nikdy na prádelní zařízení ani nepomyslel.“

„Kdo ti pomáhal, Side?“ připomněl Goldův otec, dožaduje se pochvaly.

„Ty, táto. Ale Třasořitka z Neptunovy třídy do toho dal peníze. A Kopotkin s bruslemi udělal většinu práce. Měl po válce svou vlastní dílnu.“

„Tys jim věřil, ty hlupáku?“ řekl Julius Gold. „Jak jsi věděl, že tě neokradou?“

Sid si s otázkou poradil dobromyslně. „Prostě jsem na to nepomyslel. Možná se tenkrát přátelé neokrádali. Táto,“ našel Sid konečně odvahu navrhnout jemným a laskavým hlasem, „myslím, že by sis měl koupit byt.“

Starý pán zpozorněl. „Netrávím tolik času na Floridě.“

„Můžeš ho pronajmout, když jsi tady, a nejspíš se ti tak vrátí všechny výdaje.“

Stařec dlouze zatáhl z doutníku. „Vysvětlíš mi to příští týden, až k nám přijdeš na oběd. Ty přijdeš taky,“ řekl Goldovi.

„Uvidíš, že to bude dobré,“ zamumlal Sid s úsměvem, sepal ruce na břicho a s hlubokým povzdechem klesl hlouběji do své lenošky.

Ale Golda Sidovo spokojené chování neoklamalo. Byl si jist, že v Sidovi zůstává stále rána pozdní lítosti nad tím, že zmeškal vysokou školu. Ale myšlenky na vysokoškolské vzdělání prostě nepatřily k osudu absolventů střední školy v té době a na tom místě. Nejvyšší meta, po které se člověk mohl natáhnout, jako to udělal Rosin Max, byl vynikající výsledek při zkouškách do státních služeb. Max skončil ve státě jako druhý nejlepší ve zkoušce ministerstva pošt. Jeho fotografie se objevila v brooklynské příloze *Sunday News*. Od té doby pracoval na poště.

Jedinou výjimkou v sousedství byl bláznivý Murshie Weinrock, který se děl na vysoké škole při večerním studiu čtyři pět šest let, až do druhé

světové války. Pak ho na zbytek čtvrtého ročníku armáda přemístila na Swarthmorskou vysokou školu do jednoho z těch velkolepých výcvikových kurzů pro vysokoškolské studenty a odtamtud putoval na lékařskou fakultu Harvardovy univerzity. Opět víc štěstí než rozumu. Kdyby nebylo Adolfa Hitlera, mohl stále ještě zametat odštířky v modistické továrně svého strýce. Dnes byl internistou na Manhattanu, s klientelou, která rostla téměř rychleji než jeho schopnost ji zvládat. Doktor Murray Weinrock si vždy našel čas na staré přátele.

Gold za ním byl v polovině týdne. Vyzábělý Murshie Weinrock byl nyní obtloustlý, ztrhaný věčný kuřák s ustaraným pohledem člověka, který je nekonečně přepracován. S Goldem jednal s křečovitým smyslem pro humor, který Gold dokázal popsat jen jako podivný a možná zvrácený.

„Vypadáš opravdu prachbídně.“

Gold, který mívál při každoroční lékařské prohlídce vždy mizernou náladu, řekl: „Díky, Murshi. Ty taky.“

Jak se cítíš?“ zeptal se Mursh Weinrock naléhavě uprostřed vyšetření.

„Hrozně. Strčil jsi mi tu věc do zadku.“

„Jak dlouho už takhle kašleš?“

„Od té doby, cos mi strčil tu špachtli do krku.“

V místnosti elektrokardiografu se Lucille, velká, pohledná, důstojná a neúsměvná černá ošetřovatelka, kterou Gold znal celá léta, k němu naklonila s hněvivým výrazem a řekla: „Vím, že souložíte s doktorovou ženou. Ležte klidně, prosím. Jak má pak ten posraný stroječek dělat to, co se od něj očekává?“ Gold cítil, jak z něho vyprchává všechna síla. Lucille byla vzdělaná laborantka a výřečností ho předčila. „Až vám budu příště rentgenovat hrudník,“ varovala ho, „tak vám ten rentgen namířím přímo na koule. Neprosila jsem vás, abyste leželi klidně? Až budete příště močit do lahvičky, tak tam dám jed, nikomu to neřeknu a doktor vám vyřízne obě ledviny.“

„Aha, tohle by mohlo být vážné,“ prohlásil Mursh Weinrock ve své kanceláři se zlověstným pokýváním, když prostudoval vlny na elektrokardiogramu. „Vypadá mi to na to, že jsi souložil s mou ženou.“

„Jak se má Mildred?“ zeptal se Gold s úšklebkem. „Byl u tebe minulý týden můj otec.“

„Řekl mi, že dělám všechno špatně.“

„Co jeho plíce?“

„Čisté jako píšťala. Má plíce za všechny peníze. Má stolicu zdravého adolescenta. Dalo by se z ní jíst.“

„Za takovou poznámku bych tě mohl vyhodit z okna,“ řekl Gold. „Neměl by být v teplejším prostředí?“

„Jen když je mu zima. Starý pán je v pořádku. Má zánět kloubů v kyčli a v kotníku a rozhodně mu kornatější cévy a to stačí, aby se většinou cítil mizerně.“

„Proč na to, vy idioti, už nenajdete nějakou léčbu?“ zabručel Gold.

„Biologie si to nepřaje. Přírodě se stárí hnuší.“

„Pořád si ještě dává k snídani slanečka a pečené brambory. A řecké olivy.“

„No a?“

„Neškodí mu to?“

„Až mu to začne škodit, doví se to dřív než my. Podívej, Bruci, tvému otci je přes osmdesát. Co mu pomůže, když mu budeme dávat kojeneckou stravu? Vraťme se k tobě. Pohlavní choroby... máš už nějaké?“

„Jsi ten poslední, komu bych to řekl.“

„Pacient popírá pohlavní chorobu.“

„Tohle jsi na mě narafičil, co?“ zaútočil Gold.

„Co narafičil?“

„Do prdele, víš moc dobře, co myslím. Ty a Lucille určitě takhle nejednáte s ostatními lidma, co sem přijdou.“

„Jak?“

„Jsi dokonalý utišovací prostředek pro někoho s tenzí.“

„Tenzí?“

„Možná brzo změním místo, budu mít vysoké postavení ve vládě. Musí to zůstat v tajnosti.“

„Komu na tom záleží?“

„Nerozmazluj mě.“

„Vídáš často toho mého líného bratra?“ Gold na tuto otázku o Flekounu Weinrockovi odpověděl zavrtáním hlavy. „Myslím, že Flekoun pořádně nepracoval ani minutu za celý život.“

„Ale Murshi,“ připomněl mu Gold. „Vzpomeň si, že dostal svou přezdívku, když pracoval pro mého bláznivého otce – asi půldruhého dne, když mi to připomínáš – a čistil skvrny ze šatů v jeho krejčovství.“